Текст: **Камелия Илиева** | Снимки: **Е. Ходикова (E. Hodíková)**

Под това заглавие, от 4 ноември 2016 до 14 януари 2017 г., в Народната библиотека в Прага бе представена изложба, посветена на 100-годишнината от основаването на Лектората по български език и литература в Карловия университет. В началото на тази година, в един мразовит петъчен ден се отправих към „Климентинум" с ясната мисъл, че ще успея да видя експозицията наистина в последния момент.

Българските фондове и българистичната дейност на Славянската библиотека

Посрещна ме д-р Ивана Сръбкова, която любезно отдели от времето си да ми покаже изложбата и да поговорим за нея. Благодарение на изчерпателната информация и активното съдействие на д-р Сръбкова, се роди тази статия. Автор на идеята за организирането на подобна инициатива е проф. д-р Хана Гладкова, която се свързва с ръководството на Славянската библиотека, уточняват се подробностите, а д-р Сръбкова се залавя с подготвянето на концепцията. Резултатът е изложба, състояща се от шест витрини – според думите на организаторите, фондовете са толкова богати, че биха могли да предоставят материал за много повече, но Народната библиотека от няколко години е в реконструкция и не разполага с достатъчно място за експозиции.

С трепет, а може би по-точната дума е благоговение, се спирам, за да разгледам първата и втората витрина – те представят най-ценните заглавия от фонда на Славянската библиотека. Няма как да отмина без внимание съчиненията на Георги Раковски, „Чичовци" на Иван Вазов или пък книгата с репродукции „България в картини" с личното послание на Иван Мърквичка. Третата витрина грижливо пази най-старите български периодични издания, сред които място са намерили списанията „Знание", Хиперион", „Денница". На видно място са книгите на Марк Якоубек, посветени на Войводово – „непознатото чешко село в България", „История на България" на проф. д-р Ян Рихлик – всичко това е само част от съдържанието на четвъртата витрина, представяща научната работа на известни българисти и историци. Че съвременната родна литература е позната и на чешките читатели, става ясно от петия елемент на експозицията – преводи на българска белетристика от новото хилядолетие: „Естествен роман" на Георги Господинов, „Далеч от Толедо" на Анжел Вагенщайн, „Екзекуторът" на Стефан Кисьов, „Майките" на Теодора Димова, „Мисия Лондон" на Алек Попов и още... Последната витрина запознава

Преводи на съвременна българска белетристика

Научни трудове на известни българисти и историци

Грижливо пазените най-стари български периодични издания

Мигове от богатата българистична дейност на славянската библиотека

Bulharské fondy a bulharistická činnost Slovanské knihovny

Pod tímto názvem se od 4. listopadu 2016 do 14. ledna 2017 konala v Národní knihovně v Praze výstava věnovaná 100. výročí založení Lektorátu bulharského jazyka a literatury na Karlově univerzitě. Jednoho studeného pátečního dne, jsem se vypravila do Klementina s cílem, prohlédnout si na poslední chvíli zmíněnou expozici.

Uvítala mě PhDr. Ivana Srbková, která mi laskavě věnovala svůj čas, aby mě provedla výstavou a abychom si o ní pohovořily. Tento článek se zrodil právě díky vyčerpávajícím informacím a aktivní pomoci paní Srbkové.

Výstava „Bulharské fondy a bulharistická činnost Slovanské knihovny" zahrnovala šest vitrín: první a druhá představovaly nejcennější tituly z fondu Slovanské knihovny; třetí – nejstarší bulharská periodika; čtvrtá – vědecké práce významných bulharistů; pátá – překlady bulharské beletrie nového tisíciletí a poslední seznamovala návštěvníky s bulharistickou činností Slovanské knihovny. Bulharistické oddělení této knihovny vzniklo v období let 1927–1928 a dnes disponuje 25 000 tituly malého formátu a 100 tituly velkého formátu a dostává 24 titulů periodického tisku. Fond se uchovává v centrálním depozitáři Národní knihovny v Praze – Hostivaři. Mezi exponáty jsou díla Sofronije Vračanského, Ljubena Karavelova, Ivana Vazova, Christo Boteva, Kirila Christova a mnohých dalších. Součástí výstavy jsou rovněž cenná vydání periodického tisku.

Je obtížné spočítat všechny významné události – výstavy a prezentace, které přibližují široké veřejnosti díla bulharských umělců, vědců-bulharistů či tvorbu současných bulharských básníků a beletristů. Jedno je však jisté – Slovanská knihovna pracuje usilovně a s láskou, aby dostála svému jménu a byla knihovnou všech Slovanů a nejen jich. A bulharistické oddělení má bezpochyby úctyhodnou historii. ◆

посетителите с българистичната дейност на Славянската библиотека.

Признавам си, че имах съвсем бегли познания за богатството на българските фондове на Славянската библиотека, но... нещата се промениха – д-р Срънкова ми изпрати толкова подробна информация, че нямаше как да не се пообразовам. Помислих си обаче, че е грехота да оставя само за себе си това, което съм прочела и ето какво подбрах за вас, уважаеми читатели:

Българското отделение възниква благодарение на Георги Бакърджиев Янтарски

Славянската библиотека е създадена през 1924 г. като Руска библиотека към Министерството на външните работи, но в периода 1927 – 1928 г. разширява ориентацията си към литературата и на другите славянски народи. Тогава възниква Българското отделение, благодарение на абсолвента на Философския факултет към Карловия университет, Георги Бакърджиев Янтарски, който има големи заслуги при получаването и комплектоването на българската литература от 60-те години на XIX век до Втората световна война. Най-старите български печатни издания са от първата половина на XIX век и се съхраняват в библиотеката на Народния музей – това са книги от наследството на Павел Йозеф Шафаржик и Вацлав Ханка.

Въпреки че събирането на български публикации започва чак в 20-те години на XX век, Славянската библиотека успява да подсигури ценни заглавия още от времето на турското робство, които са били отпечатани в Русия, Австрия и Румъния. Става дума за творби на Неофит Рилски, Васил Априлов, Иван Богоров, Любен Каравелов. Сред експонатите са новобългарската печатна книга „Кириакодромион сиреч Неделник“ на Софроний Врачански от 1806 г. или първата поема на Георги Раковски „Горски пътник“.

Литературата от времето след Освобождението е представена почти систематично: библиотеката притежава богата сбирка от творби на Иван Вазов, както и публикации за него; успява да получи най-старите описи и новобългарските преводи на „История славянобългарска“ от Паисий Хилендарски, „Автобиография“-та на Софроний Врачански; ранните творби на Петко Р. Славейков; събраните съчинения на Христо Ботев и Любен Каравелов.

Най-старите български печатни издания са от първата половина на XIX век

Във фонда се съхраняват някои изключително ценни публикации с автографи на титулната страница. Например на книга с репродукции „България в картини“ е написано: „На Славянската библиотека от И. В. Мърквичка“. В стихосбирките на Кирил Христов може да се види собственоръчно авторско посвещение на приятели, а книгите му „Симфония на Прага“ и „Чеда на Балкана“ се съхраняват, напечатани на машина от самия поет и с неговите лични ръкописни корекции.

Част от витрините на експозицията

Най-старото списание, съхранявано във фонда на Славянската библиотека е „Любословие“ на Константин Фотинов. Следва „Братски труд“, издавано от българските студенти в Москва, „Българска старина“ на Г. Раковски и културния календар „Летоструй“ на Христо Г. Данов. От 70-те години на XIX век особен интерес представлява най-популярното по това време списание „Читалище“; първото българско научно и литературно-критическо списание „Периодическо списание на Българското книжовно дружество“; „Знание“ на Л. Каравелов. Ценни за литературознанието са списанията от 20-те и 30-те години на миналия век: „Хиперион“, „Листопад“, „Златорог“, „Литературен глас“, Кормило“.

В момента Българското отделение представя 25 000 заглавия малък формат и 100 заглавия голям формат

Получават се 24 заглавия от периодичния печат. Фондът се намира в Централното хранилище на Народната библиотека в Хостиварж. Нова литература се набавя чрез купуване или чрез размяна с партньорски библиотеки в България.

Славянската библиотека издава редица публикации, чиято тема са българските фондове, а сред служителите й са много специалисти-българисти. В периода 1992 – 1999 г. директор на Славянската библиотека е българистката Милена Климова.

Наред с конкретните задачи, Славянската библиотека развива и дейности, целящи популяризацията на българската литература: организират се литературни вечери, беседи, изложби, много често в сътрудничество с Българския културен институт в Прага. Сред тях се откроява беседите, посветени на 140-годишнина от рождението на Александър Теодоров-Балан; 150-годишнината от рождението на народния поет Иван Вазов, 90-годишнината на Никола Вапцаров; 70-годишнината на Йордан Радичков, 80-годишнината на Блага Димитрова. Незабравима ще остане литературната вечер, посветена на 130-ия юбилей на Дора Габе и уникалния разказ за нея на д-р Дана Хронкова.

Трудно е да се изброят всички стойностни събития – изложби и представяния, приближили до широката общественост труда на български художници, на учени-българисти, творчеството на съвременни български поети и белетристи. Едно е ясно – Славянската библиотека работи усилено и с любов, за да оправдае името си да бъде библиотека на всички славяни и... не само на тях, а нашето отделение има история, заслужаваща уважение. Фондовете на Българското отделение и днес са източник на знания и вдъхновение. ◆